

Список використаних джерел

1. Кримінальний кодекс : Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL : [https:// zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14).

2. Проект Закону про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» щодо встановлення відповідальності за злочинне переслідування (сталкінг) від 02.10.2024 р. № 12088. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/44972>.

3. More stalkers walk free from court despite numbers of cases tripling. URL: <https://www.telegraph.co.uk/news/2018/08/04/stalkers-walk-free-court-despite-numbers-cases-tripling/>.

Скорик Вадим Олександрович,
начальник управління інформаційно-аналітичної підтримки Головного управління Національної поліції в Сумській області, кандидат юридичних наук, доцент;
Сіньков Дмитро Васильович,
начальник управління міграційної поліції Головного управління національної поліції в Сумській області

НЕДОСКОНАЛІСТЬ ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ПОРЯДКУ ПРИЗОВУ НА ВІЙСЬКОВУ СЛУЖБУ ПІД ЧАС МОБІЛІЗАЦІЇ

У період сьогодення, під час вторгнення російської федерації на територію нашої держави, актуальним залишається питання мобілізації.

Положеннями ст.336 Кримінального кодексу України (далі – КК) регламентується відповідальність за ухилення від призову за мобілізацією, встановлюючи кримінальну відповідальність для осіб, які свідомо уникають виконання мобілізаційних обов’язків. Однак, в її практичному застосуванні існує низка прогалин, які ускладнюють процес правозастосування та порушують права громадян.

Для прикладу розглянемо ситуацію. Військовозобов’язаний після проходження військово-лікарської комісії (ВЛК) отримує довідку про придатність до військової служби, з висновком якої не погоджується. Цього ж дня працівники Територіального центру комплектування (ТЦК) вказаній особі вручають бойову повістку

для явки до військової частини для подальшого проходження служби, що позбавляє її права на оскарження рішення ВЛК.

У той же час законодавство України не передбачає чітких механізмів, які б дозволяли особі оскаржити висновок ВЛК у разі негайного направлення на фронт, та не містить норм, які регламентують наявність часового проміжку між отриманням довідки ВЛК та направленням до військової частини.

Чинне законодавство не передбачає, що подання заяви на перегляд рішення ВЛК автоматично зупиняє виконання мобілізаційного розпорядження. Це створює ситуацію, коли військовозобов'язаний змушений виконувати наказ про направлення на фронт навіть за наявності медичних обмежень.

Рішення ВЛК у багатьох випадках ґрунтується на формальному підході, без врахування індивідуальних медичних обставин та особливостей стану здоров'я особи. Законодавство не регламентує механізмів перевірки обґрунтованості таких рішень до моменту мобілізації.

Виходячи з вищезазначеного, доцільно впровадити наступні механізми вирішення даної проблеми:

1. Встановлення чітких строків та механізмів оскарження рішень ВЛК. У Кодексі адміністративного судочинства України (КАСУ) необхідно закріпити, що подання заяви про оскарження рішення ВЛК автоматично призупиняє виконання мобілізаційного розпорядження до моменту остаточного розгляду справи. Визначити мінімальний строк (наприклад, 7–10 днів) між прийняттям рішення ВЛК і видачею бойової повістки, щоб надати військовозобов'язаному можливість скористатися своїм правом на оскарження;

2. Створити незалежні комісії з перегляду рішень ВЛК, до яких особа може звернутися навіть після відправлення на фронт. Передбачити дистанційний формат подання заяви на оскарження рішення ВЛК, наприклад, через електронні сервіси Міністерства оборони України;

3. Надання обов'язкової правової допомоги. Законодавчо закріпити право військовозобов'язаних на безкоштовну юридичну допомогу для оскарження рішень ВЛК. Адвокати мають бути доступними у військових комісаріатах чи мобілізаційних центрах;

4. Створення механізмів медичного контролю. Впровадити обов'язковий перехресний медичний огляд за участю незалежних фахівців для підтвердження придатності до служби. Забезпечити прозорість роботи ВЛК, зокрема ведення електронного реєстру рішень із зазначенням медичних обґрунтувань;

5. Призупинення мобілізації у разі виявлення серйозних порушень. Запровадити норму, згідно з якою будь-яка підозра на серйозне порушення в роботі ВЛК або виявлення медичних проблем стає підставою для тимчасового призупинення виконання мобілізаційного наказу.

Отже, підсумовуючи вищевикладене, ситуація, коли військовозобов'язаний після проходження ВЛК негайно отримує бойову повістку і відправляється на фронт без можливості оскаржити рішення, свідчить про наявність серйозних прогалин у чинному законодавстві. Для забезпечення справедливості та дотримання прав громадян необхідно внести зміни до КК, КАСУ та супутніх нормативних актів. Такі кроки сприятимуть зміцненню довіри до мобілізаційної системи та гарантуванню прав людини навіть у складних умовах воєнного стану.

Тимошенко Віра Іванівна,
головний науковий співробітник відділу
організації наукової діяльності
Національної академії внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор

МОТИВ ЗЛОЧИНУ В ТЕОРІЇ ФРУСТРАЦІЇ-АГРЕСІЇ

Одним із головних завдань сучасної держави та суспільства є захист людини від злочинності, насильства, забезпечення безпеки її життєдіяльності та створення умов для реалізації конституційно гарантованих прав і свобод. Відповідно своєчасне виявлення та усунення причин та умов, що сприяють скоєнню злочину, дослідження особистості злочинця та його мотивів має не лише правове значення, а й надає позитивний психологічний вплив на населення, сприяє підвищенню індивідуальної, колективної та суспільної правосвідомості. На службу справі системного впливу на злочинців та посилення контролю за результатами запобігання злочинам можуть і мають бути поставлені досягнення багатьох наук, накопичені протягом їх історичного розвитку. Вивчення передових ідей мислителів минулого (представників цих наук) та врахування їх у нинішній політико-правовій практиці є завданням необхідним і корисним. Це стосується й ідей, висунутих представниками теорії фрустрації-агресії.

Популярним науковим напрямом у психології злочинної поведінки першої половини ХХ ст. була теорія фрустрації-агресії, викладена Дж. Доллардом, Н. Міллером, Л. Дубом,